

ДИМИТЪР ПОДВЪРЗАЧОВ
ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА

КРАЧУНИ И МАДЪР

В СОФИЯ

• ГЕЯ—ЛИБРИС •

ДИМИТЪР ПОДВЪРЗАЧОВ
ПРИКЛЮЧЕНИЯТА НА
КРАЧУН И МАЛЧО В СОФИЯ

chitanka.info

ВЪЗКРЪСВАНЕТО НА КРАЧУН И МАЛЧО

Вие държите в ръцете са най-хубавата книга за деца на един голям български поет и преводач, починал преди повече от половин век. Той не е понасял не само насието, но и всеки опит да се налагат кальпи на мисленето. За отмъщение книгите му бяха забравени, а че Димитър Подвързачов е и един от големите майстори на българската поема за деца днес почти никой не знае.

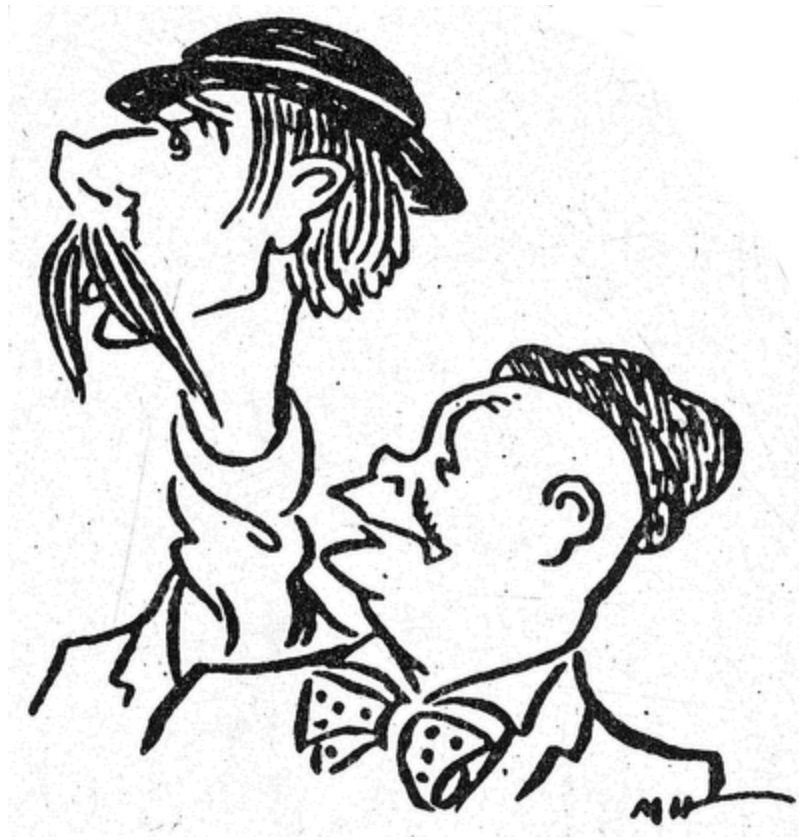
„Приключенията на Крачун и Малчо“ е най-хубавата от хубавите поеми на Димитър Подвързачов, толкова харесана от малките читатели преди шест десетилетия, че имената на героите са станали нарицателни. Замислена е в три части, но авторът издава само две. „Приключенията на Крачун и Малчо на село“ и „Крачун и Малчо в София“.

Издателство „Гея-Либрис“ предлага на днешните деца и на дядовците им, които искат да си спомнят младостта си, „Приключенията на Крачун и Малчо в София“. Тя има заедно всички достойнства, които и поотделно правят една книга за деца привлекателна: — приключенска интрига, хумористично оцветена, написана на великолепен език и напълно непозната на последните три български поколения.

С илюстрациите на първото си издание, нарисувани от художника Минчо Никифоров тя има още едно достойнство — ще ви донесе дъха на една стара София, но с езика и хумора на един съвсем съвременен поет.

Приятни приключения с Крачун и Малчо — злополучните софийски ченгета!

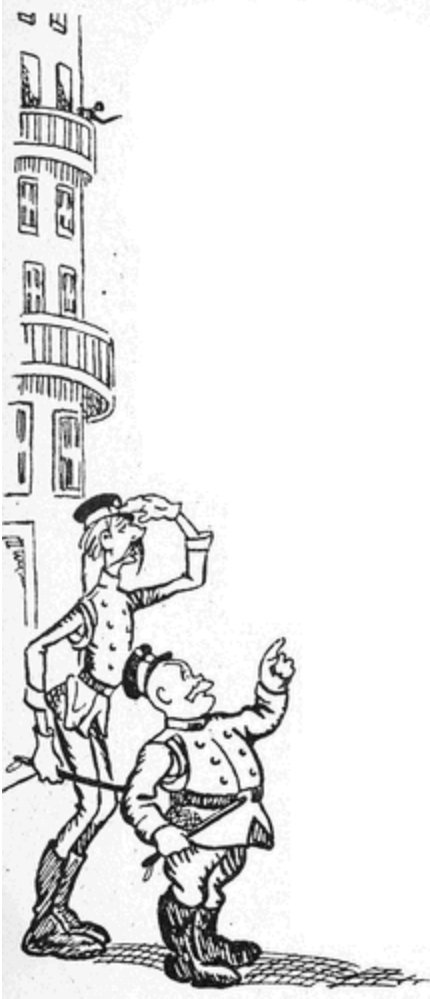
Симеон Янев

ГЛАВА ПЪРВА ГОНИТБАТА НА АПАША

*Крачун и Малчо, славните другари
и опитни гонители апашки,
се назначиха за стражари
в един участък.
Снабдиха ги с ботуши и фуражки,
макар без ластик,
със револвери и тояжки,
за случай на борба.
Зер всичко да се случи може,
не дай си Боже!
И зачислиха ги веднага на чорба...*

*И тука, както във пожарната,
живееше се доста харната
за Малча и Крачуна:
чорбата ври,
готов самуна —
мек, топъл, без кори,
и всичко без пари!
От туй по-харно где го има —
и аз да ида, та да станем
трима!*

*И службата е лека доста:
отиват, гдето им е поста —
Крачун засуква дългия мустак,
а Малчо храбро бие крак;
и двамата със общ вид строг —
да пази Бог! —
изглеждат пълководци, не
стражари —
до тях не смее никой да
припари!*

*След туй, с тояжка, отдалек,
насочват кой отгде да мине —
мъже, жени, слугини,
автомобил, файтон, човек, —
за да не стане някоя беда,
трамваят някого да смачка...
И чувствуват се важни господа:
туй ценна служба е, не е играчка!
Веднъжки, на поста си докат стояха,
внезапно се чу от отсрещен етаж
вик женски: — На помощ! Апаш!
И писък на страшна уплаха.
Героите наши разбраха веднага:
крадец се е вмъкнал самин,
но там са го зърнали, кучия син,*

и кой знай къде из етажите бяга!

МАЛЧО

*Крачуне, я тичай да видиш какво е!
Хвани го и тука ми го доведи!
По-скоро! Жената теб вика! Иди!
Иди да го сплашиш: голям ти е боя!*

КРАЧУН

*Отстъпвам ти, Малчо, таз евтина слава:
побързай тоз път да отидеш сам ти!
Аз — друг път. Послушай, жената пищи!
Да бъдеш страхливец не ти подобава!*

МАЛЧО

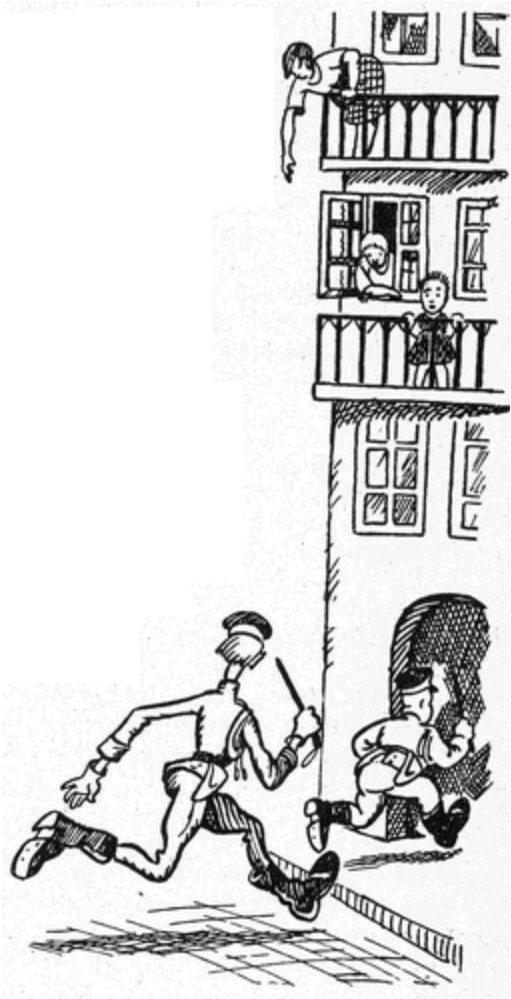
*Страхливец си ти! И сакат си в
ръцете!
Револвер ти дали кат зелка голям —
и пак те е страх бре! Не те ли е срам?
И той ми се хвали! Страхливко
проклети!*

КРАЧУН

*Млък, Малчо! Недей ме ядосва без време!
Току да навлезем, пък нейде ще спreme.*

*Най-сетне и двама — главата в торбата,
и бързо се вмъкнаха там през вратата.
Но ето че им тръгна: в тоя зор,
отпред им се изпречи асансьор.*

И двамата в уплаха и
вълнение

съзряха в него истинско
спасение.

В такива къщи само с
асансьори

се качват хората нагоре.

Със него ще се качат днес и
те —

ще влязат, па да става,
щото ще.

Ала нали го виждат първи
път —

не знаят дека да го
завъртят.

Стоят си вътре слисани
двамина,

стои и чудноватата
машина...

КРАЧУН

Я, Малчо, поседни, тук
виждам пейка!

МАЛЧО

Не може бре! Апашът ще
офейка!

КРАЧУН

Пък да офейка, дявол ще го вземе!
Да тичам подир него нямам
време...

МАЛЧО

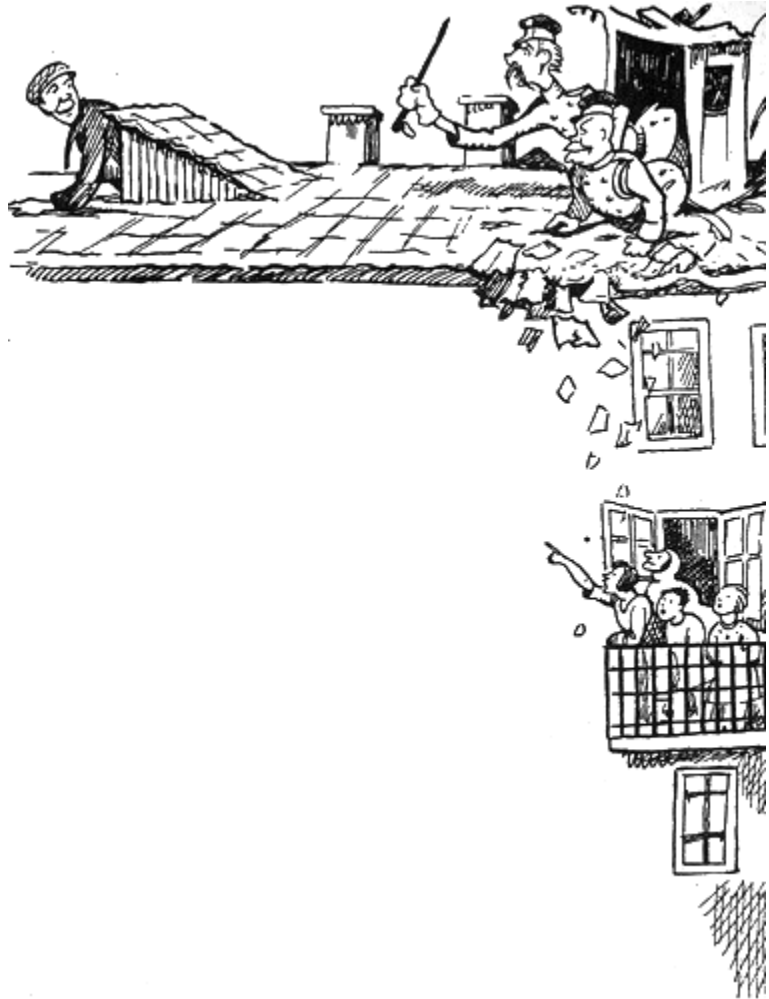
Как нямаш
време, друже
мили?

Нали затуй
уж са ни
назначили —
да гониме
крадци и лоши
хора?

Крачун
Добре, но
виж: не мърда
асансьора!

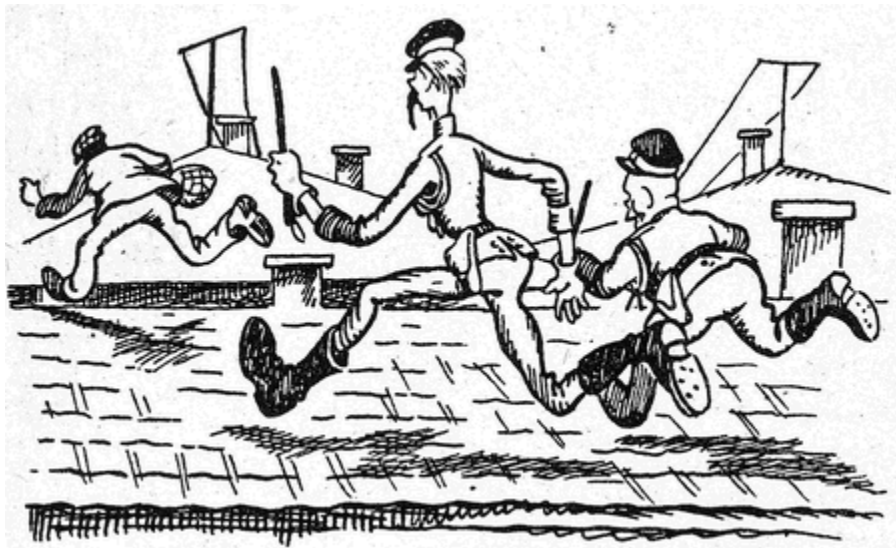
Малчо
Ще го
накараме, недей
се грижи,
сега ще
видиш как ще се
раздвижи.

И Малчо се
разгледа
насам-натат,
и току викна: — Знам!
Открих му тайната! Победа!
Там копчета редица бе съзрял
и тутакси разбрал,
че асансьора движи се със тях.
Натисна туй, онуй, па трето,
и пето, най-подир догдето
машината се люшна, изпраця,
като балон нагоре полетя
и нийде не застана,
етаж подир етаж,

*най-сетне се заби в тавана,
избуши даже керемидите, —
а ето там и страшния апаш!*

*Но по-нататък щом стана,
във втората глава ще видите...*

ГЛАВА ВТОРА ПОБЕДА

- Ето го апаша! Малчо, дръж!
- Само да го пипнем този хъш!
- Орден ще получим! Аз си зная!
- Гледай го — ще падне там на края...
- Ей, момче! Я стой бре! Спри се там!
- Спри се и предай се кротко нам!
- Ако паднеш — майка ти ще плаче!

*Но апашът да се спре не рачи!
Тича бързо дяволският син,
скача керемиди и комин,*

сякаш че
е в някакво
игрище...

Малчо
разядосан
скърца зъб:

— Хайде,
наближава!

Онзи ръб
пътя му
нататък ще
заприщи!

Но що
стана? Стой
бре! Я го виж
ти!

Напразно
Малчо и Крачун
търчат!

Не могат
с нищо вече да
го спрат.

Съвсем не се шегува оня брат:
той беше пъргав като акробат.

Засили се, на двамата напук,
и скочи бързо върху покрив друг.

— Ами сега? Да спрем по-добре!
Повярвай, тъкмо днес не ми се мре...

— Не, Малчо, ще те хвърля сам отвъд,
там лесно ти ще му препречиш път.

— Но ако падна в онзи камънак?
— Ще кажеш само като жаба: вряк!
Побързай да решиме този въпрос:
ще изтървеме хубавия гост...

— Не скачам аз, не съм дотолкоз прост,
за да прескоча, искам хубав мост!

Напразно бе помислил апашора,
че е измамил тези смели хора!

— А! — рекоха си те накрай — така ли?
И ний сме нещо на света видели!

Те знаеха безбройни занаяти,
та бяха ставали и акробати!

— Щом искаш акробатство, харно! Бягай!
Крачуне, хайде, както нявга, — лягай!

Нима сега тук ще се посрамят
пред този никаквик? О, никой път!

Дълга си ще изпълнят те докрай!

— На, Малчо, мост ти правя, не се май!

Крачун простря се между двете сгради,
на Малча лек път асфалтиран даде...

— Внимавай, Малчо, бавничко върви!
Щом паднеш — за земята се лови!

— Ба, лесно е, за мен недей се грижи!

Ти гледай
моста да не се
раздвижи!

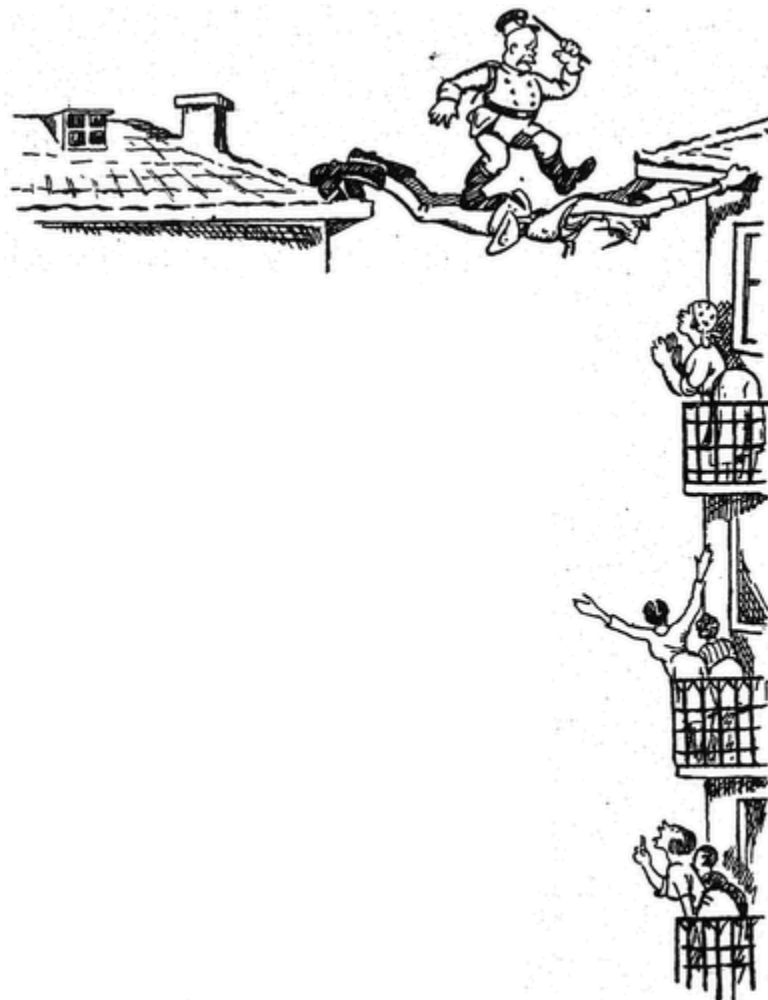
— Пък и
да паднеш,
Малчо, не се
бой:

аз реч ще
ти държа за
упокой.

— То се не
знай кой кого ще
погребе:

аз по-
добър оратор
съм от тебе!

— А, знам
те: думица
докат речеш —
мъртвеца
ще го улови
сърбеж...

Така, по тоз път страшен, ала кратък,
наш Малчо се прехвърли чак оттатък.

След туй Крачун се метна изведнъж
и погнаха пак бягащия хъш...

Напразно озъртат се двама:
по покрива никого няма!

Къде е апашът? Изчезна!
Погълна го сякаш че бездна!

*Где хвъркна проклетият син?
Нима отлетя с целелин?*

*Нагоре го няма, в небето...
Я виж пък надолу! Ха, ето:*

*пълзи като плъх по тръбата.
След него — напред, по стената!*

*— Стой, Крачуне, не шавай!
Нека стъпя по-здраво с краката!*

*— Малчо! Зверо! Внимавай!
Ще ми счупиш главата!*

*— Нали зная, че тя ти е кухня:
ще се смачка и пак ще изскочи!*

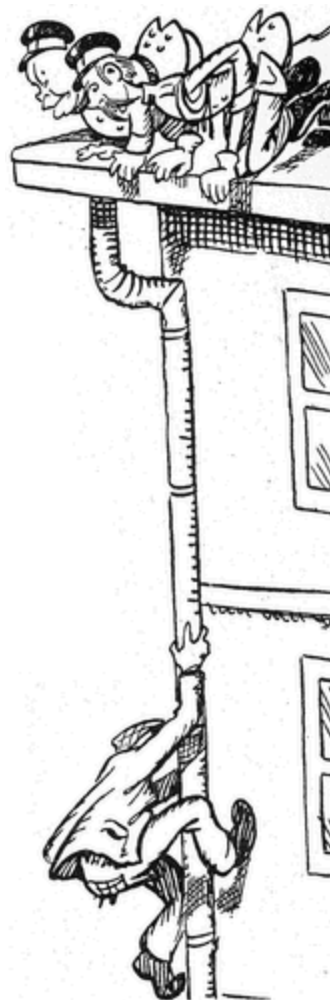
*— Ще те ръгна сегичка в търбуха!
Ще те хвърля на голите плочи!*

*— Пък хвърли ме! Оттам като рипна,
ще изсвиря, тревога ще дигна,
и без тебе апаша ще стигна,
и големия орден ще пипна!*

*— Ще ти кажа аз теб, като
слезнеме долу,
ще ти шибна сто бича по голо!*

*Победа! Беглецът е вече
в ръцете им, кротък, пленен!*

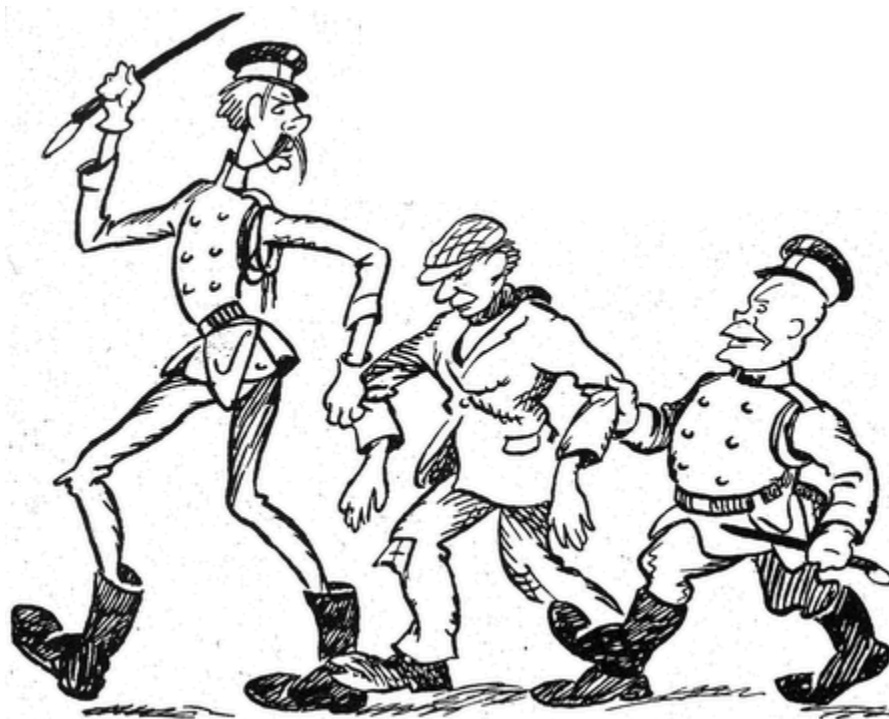
*— В участъка! — Малчо отсече.
Крачун пък: — Води го след мен!*

— Момчета, приятели драги, —
апашът замоли смутен, —
пуснете ме, сума облаги
ще видите сетне от мен!

Каквото открадна, по равно
със вас ще делим занаяд.
Нас чака ни бъдеще славно...

— Ба, чакат те дваисет и пет
и малко курорт във затвора! —
Крачун му сърдит изръмжа. —
Такваз като теб апашора
не пуцам аз! Здраво държа!

ГЛАВА ТРЕТА РАЗОЧАРОВАНИЕ И КАТАСТРОФА

*Победа! Елате! Победа!
И младо, и старо да гледа!*

*Притичват, тълпи се събират,
голямо и мало се взират,
напират,
да видят, да чуят какво е,
хванатия кой е?*

*— Апаш и джебчия опасен,
престъпник ужасен!*

— Но кой го е хванал, най-главно?

*— Та кой ще е — то си е явно:
тез двама стражари,*

*прекрасни другари,
герои безстрашни и смели,
хванали го и го повели!*

*— Ура! Да живеят те! Долу обесника!
— Портрета им дайте във вестника!*

*— Видя ли, Крачуне? Май аз да не бях,
ти щеше от страх
да пукнеш
и щеше да хукнеш
да бягаш, където ти видят очи!
Добре че се случих аз там!*

*— Бре, Малчо, не те ли е срам!
Страхливецо, я замълчи!
Нали го докопах аз пръв?
Готов бях да лея и кръв,
но той се предаде...*

*— Крачуне, постой, не лъжи,
а право кажи:
планът за гонитбата кой го създаде,
и копчето кой пръв набута?*

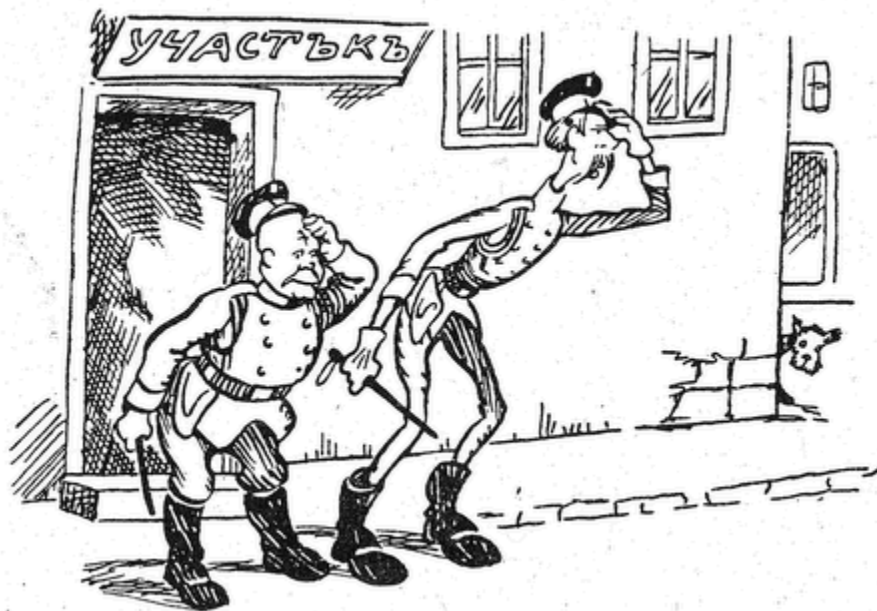
— Млък, жабо надута!

— Пък ти си орангутан! Няма да млъкна!

*В туй време апаша се тихо измъкна,
нахлуни каскета над вежди
и бързо изчезна далеч от прежежди...*

*Те бяха пред участъка си вече.
Но где го арестанта? Стана дим!
Избяга от ръце им, невредим!
И храбростта им мигом се пресече...*

— Е, Малчо? Дръж го де! Нали уж ти...

— Как аз? Ти казваш, че си го хванал —
къде е? Дай го! Бог да го прости!

— Аз го хванах и бях ти го предал!

— Аз го хванах, но ти със таз глава
взе да се караш с мен и го забрави...

— Аз го хванах, пък ти го изтърва!
Сега?

— Сега, дай Боже здраве!
Току да млъкнем, дрънкали сме доста,
ами да си отидем пак на поста!

*Туй място всички вий го знаете
и този кръстопът:
автомобилите, трамваите
там просто врят.*

*Там, върху уличните камъни,
изправиха се пак
Крачун и Малчо, зли, одрямани —
да дават знак.*

*— Надясно! Хей, ти, поразелнико!
Где караш като сляп?
Сега ще ти го смачкат зелнико
във някой трап!*

*Наляво там бре! Кучи сине ти!
Какво си ми се свил?!
Теб бива те да караш свините,
а не автомобил!*

*— Ей, вий! Какво току все шарите
ту задном, ту напред?
Вий дръжете само тротоарите!
Тука има ред!*

*Внезапно Малчо хлъцна и зашушна:
— Крачуне! Ей го същия! — Но кой?
— Апаша! Там в тълпата пак се мушна!
— Бре, шмекера! Наистина е той!*

— Ти, Малчо, остани тук, да го хвана!

— Ба, майстора го няма да остана!

— Аз ще го пипна просто със ръка!

— Не може сам! И баба знай така!
Тук, сред града, апаш лови се лесно...
Да вземеш сам награда! Не е честно!

— Защо и ти да тичаш? Смисъл няма!
Аз сам!

Но ето, хукнаха пак двама...

— Крачуне! Слушай! Да се пазариме:
на тебе — ордена и славно име,
на мене пък паричките!

Но всичките!

— Добре де! Стига да дадат награда —
ще видим сетне на кого се пада.
А ордена — той, без съмнение,
за мене е!

Но в миг зачу се трясък,
отчаян, нечовешки крясък
и бъркотия,
и олелия...

Когато се обърнаха назад,
какво да видят: същи ад!
Трамвая връхлетял със сила
върху автомобила!
Жена, свалена под велосипеда!
И писъци: О, майко мила!

*И крясъци: — Говеда със говеда, —
движението няма кой да гледа!
— Строшиха ми ребрата!
— Разбиха ми главата!
— Спри там, ватмане!
— Какво е туй, Иване!
— Да протестираме пред общината!
— Навехна се крака ми!
Ще ходя със налъми!
— Отиде ми пантофа!*

Със други думи: катастрофа!

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА КРАЧУН И МАЛЧО ТЪРСЯТ АВТОРА

*Тогава нашите герои смели
спогледаха се прежълтели,
па кривнаха надясно, че наляво,
а сетне пак направо,
закрачиха по-живо
направо и накриво,
вървяха дълго и печално
далеч от мястото фатално...
Най-сетне спряха и зашепнаха. Уви!
Във службата не им върви!
Къде да бягат и къде да спрат?
Сега ще бъдат теглени под съд!*

*И вместо ордени — позор,
че и затвор!*

*А, лошо, лошо, без съмнение!
Остава им едно решение:
да хвърлят формите стражарски
и заживеят пак по царски...*

*Аврамачо,
старо харо,
продавачо,
вехтошаро!
Дай ни дрешки
есенешки,
панталони
с прави чупки,
и фасони
с много дупки,
и бомбенца
за главата,
и палтенца
без подплата!
Правим смяна,
не просия!
Нищо няма
вересия!*

*Дрехи стари,
за другари
голомехи
и стражари
без успехи!
Стари дрехи
аз продавам
и купувам,
съблазнявам
и вълнувам,*

и обличам,
и събличам!
Донесете
дрехи вети,
облечете
дрехи стари, —
който свари!
Чисти всички,
като гъбки,
със ямички
и закръпки,
със джобове,
като нови!

*И нашите герои мили,
едвам се от беда спасили,
след толкоз подвизи и грешки,
навлякоха пак вехти дрешки,
с каквито вредом са известни:
възкъси, дрипави и тесни,
но тям се виждаха чудесни!
И пак заскитаха, доволни,
че са отново птици волни!*

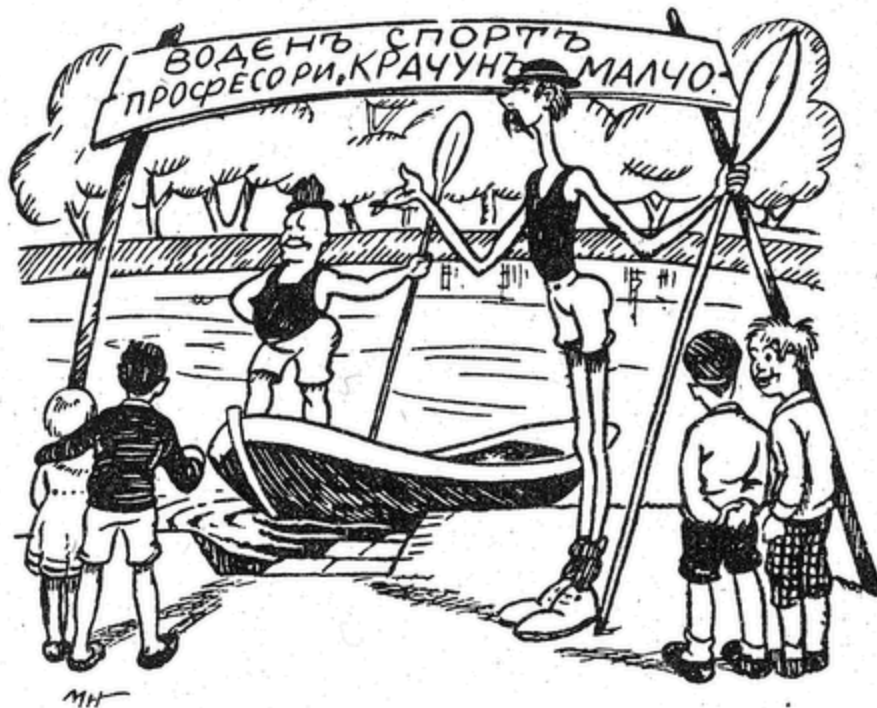

*И ето, пред един афиш,
Крачун извика: — Малчо, виж!
Нима теглото ни не стига,
та някой ни написал книга,
да станем смешни на децата
с бедите си и патилата?!
Той нас не ни е помирил,
а кой знай що лъжи е писал!
Но аз... ще му строша главата!*

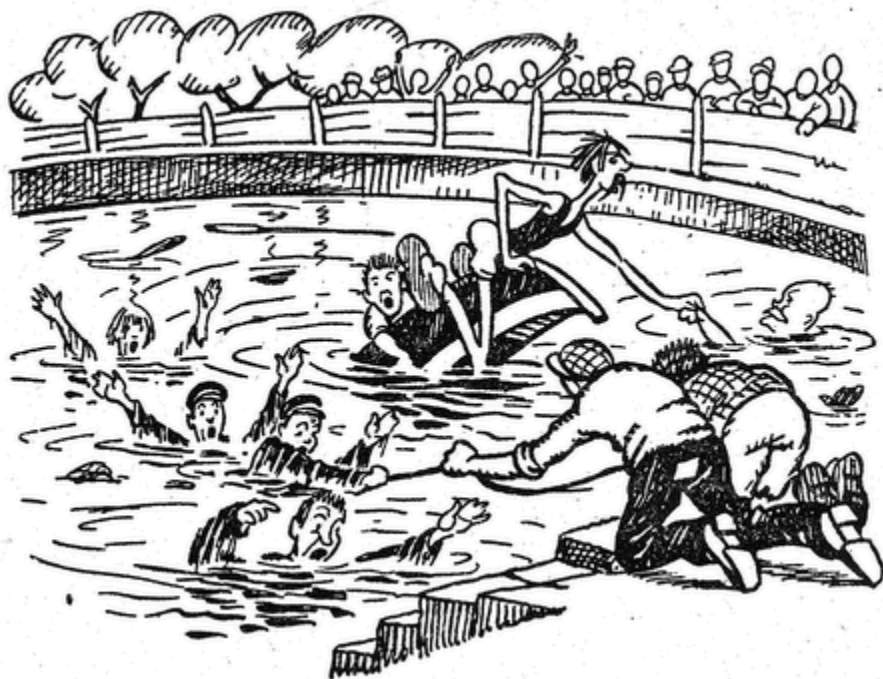
*— Но кой е?
— Някой си Ди-ми-тър!
— Крачуне! Тоз човек е хитър:
от нашите геройства смели
той сигур нещо ще спечели!
Затуй по-умната не е ли,
наместо ти да му мъстиш,
да скриеш в джоба тоз афиш
и клетва днеска да дадеме,
че ще положим труд и време —*

писача хитър да открием!
И няма никак да го бием,
а от парите, що е сбрал,
ще искаме ний своя дял!
Пари ще паднат със лопати, —
ще станем отведнъж богати!

— Чудесно, Малчо! Дай ръката!
И запиши таз славна дата!
И докато из града се скитаха,
тук-там децата поразпитаха,
где ходи злополучния писач:
на кино ли, или на мач?
Узнаха, че си правел бил разходка
към езерото, често плавал с лодка;
че имал доста силна мания —
да гледа конски състезания.
Разбира се, отивал и на мач,
но като прост зяпач...

Тогава, — Боже, дай късмет:
към езерото най-напред!
Тичайте на воден спорт,
нов, американски сорт!
Сума фокуси нечувани
от професори по плуване!
Мъж, жена, дете и баба
ще заплуват като жаба!
Три урока, твърде леки,
са достатъчни за всеки,
за да стане вещь и горд,
с този чуден воден спорт!
Тичайте без страх! Тук няма
ни лъжа, нито измама!
Няма що да се помайвате, —
сетне да не се разкайвате!

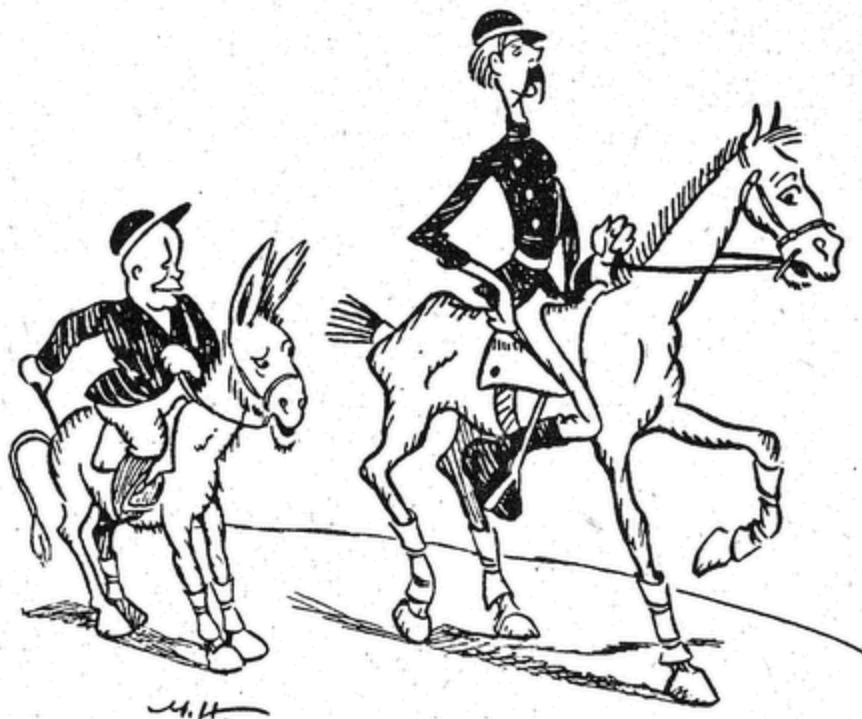

*За жалост, и тука стана злополука.
И наште приятели сгазиха лука!
Уж караха кротката, —
обърна се лодката
и всички — за миг във водата!
Едвам се спасиха децата...
Самите професори мишки станаха,
и щом се добраха до близкия бряг,
във страшна уплаха
удариха бързо на бяг!*

*Ден-два, горките, се сушиха
и във града не се явиха.
Но там, в горичката, сред бора,
край тях минаха чужди хора,
макар и отдалеч,
и те им чуха разговора:
за хиподрума беше реч, —
днес има конски състезания!*

Ах, туй бе тяхното желание!

ГЛАВА ПЕТА НА ХИПОДРУМА И С МЕЧАТА КОЖА

— Чуй, Малчо! Тоз проклет писач
дали не е пък и ездач?
Но даже и да е зяпач, —
за нас ще бъде цяло щастие,
да вземеме и ний участие:
или ще го намерим там,
или при нас ще дойде сам,
ще влезнем в преговори
и ще даде — какво ще стори?!

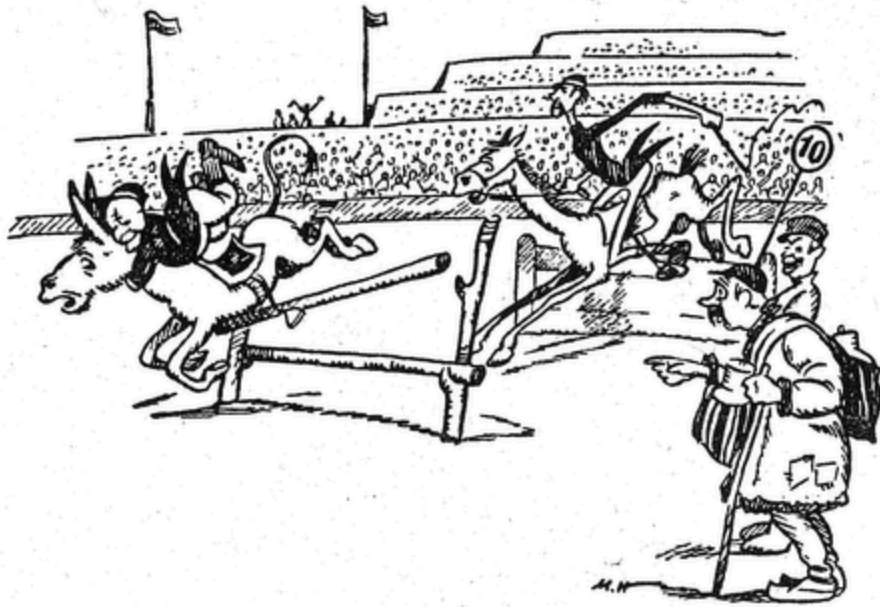
— Да, имаш право, Господ чу ни!
По-скоро да вървим, Крачуне!

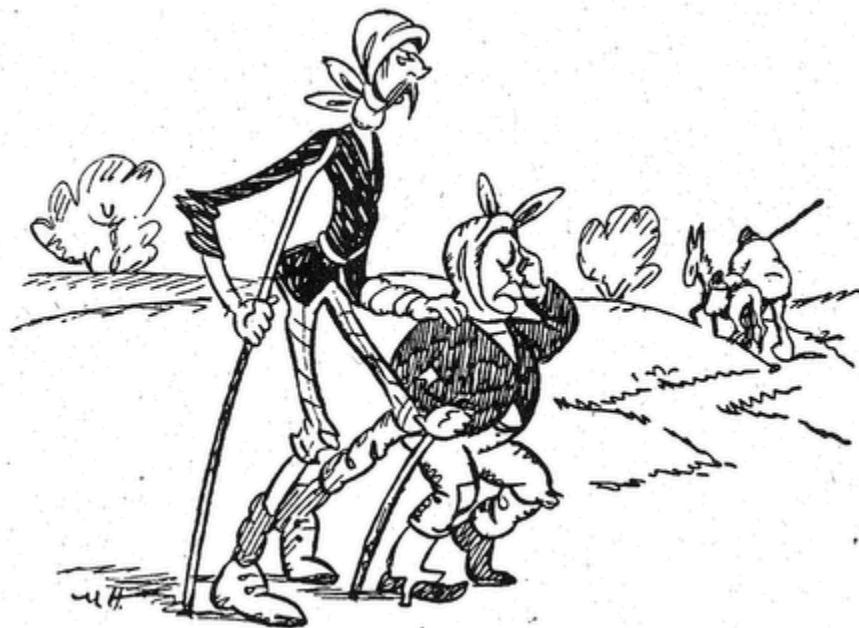
*Далеч в полето кротко си пасяха
един кон и едно магаре.
Възседнаха ги двамата другари
и къмто хиподрума полетяха...*

*Хоп-троп, хоп-троп —
те препуснаха в галоп!
И нахлуха в хиподрума,
сякаш че си влизат дома!
Мушкат клетите животни,
изморени, цели потни,
и препускат ги стремглаво
из пътеката направо.
Там от тяхната игра
никой нищо не разбра,
никой им се не обади...*

*Ала ето ти: презгради!
Хоп-троп, хоп-троп —
то не става със галоп!
Тука трябва да се скача,
трябва да е вещь ездача!
Хоп-троп, хоп-троп —
Малчо пада като сноп
и проклетото магаре
през полето пак удари.*

*А след него и Крачун,
сякаш грабнат от тайфун,
дигна се от стремената,
превъртя се два-три пъти,
погледа му се размъти —
и се хецна на земята...*

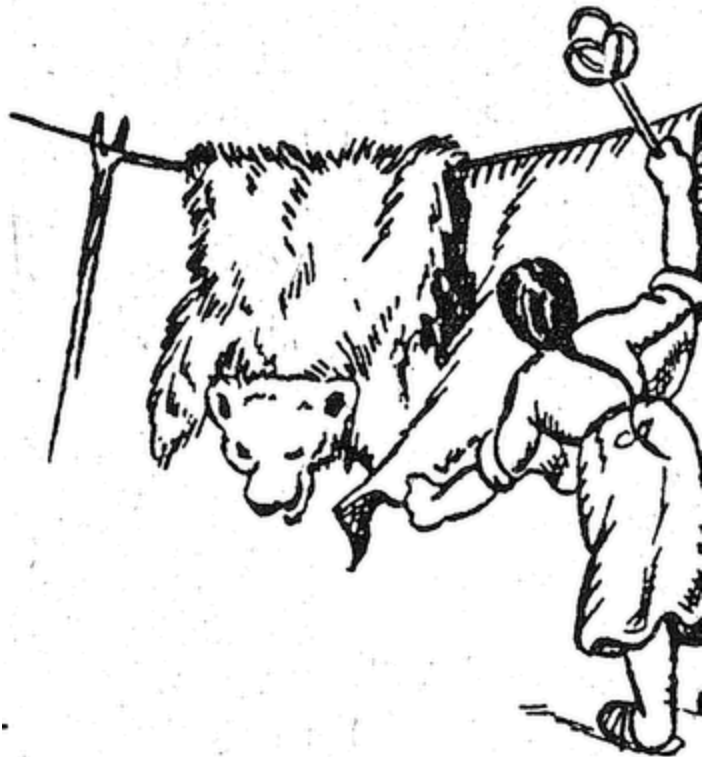

— Малчо, няма кому да натякваш —
от кого се оплакваш?
Този план беше твой!
Пак добре, че не ядохме бой!
Не намерихме там оногова,
неизвестния автор, но дявол го взел!
Ще започнеме тактика нова,
да го пипнеме този козел
за брадата —
нали казаха тамо децата,
че той имал брада?
Тези дни ще отидем в града,
ще му влезем в следите
и ще вземем парите!
И ето ги в града пак, между хора...

Там скитайки
съзряха те
веднъжски,
една слугиня
насред двора
простряла
дрехи и изтупва
мъжски.

А между
дрехите се люшка
красива мечка
кожа — просто
чудо!

Тогавя Малчо
тихичката смушка
Крачуна: —
Слушай! Да не
скитаме

залудо!

Вижд кожата! Аз бързо я навличам —
и без това на мечка май приличам, —
и докато търсим автора проклети,
сами наскоро ще се опаричим!

— Бре, че си дявол, Малчо! Как се сети!
Крачун заглавика момето
и то изостави въжето...

Поднесе ѝ цвете, разпита за село,
узна, че се викала: Дело.

— По вашенско има ли... кучета
бесни?

Момите ви знаят ли песни?

— Па имаме всичко: и пцета, и ора.
И пеем, га ринем обора...

И дор се нарадва, накичи
доброто момиче,
наш Малчо със мечата кожа
изчезна...

Крачун подир него излезна,
събраха се двама
и — дим да ги няма!

В далечните махли,
там, на една пресечка,
мечкар се появи

със много умна мечка.

*Хайде, мецо-мецано,
хайде, бабо Ивано!*

*Хоп-тропа, поиграй,
че сърцето ти не трай!*

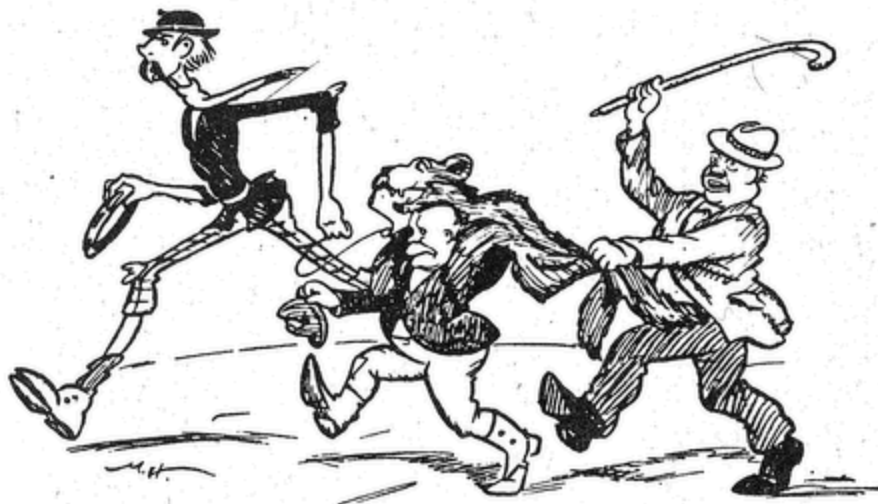
*Ха сега ни покажи,
как мечока се напил!
Как започнал да ръмжи,
а пък сетне те набил!*

*А сега ни покажи,
как се хурката държи,
как се люлката люлей,
как вретеното си пей.*

*А сега ни покажи,
кмета Нено как лежи!
Хопа-тропа, хопа-троп,
как мечока станал поп!*

*А сега пък замижи
и на всички покажи,
как се сбират левчета
от малките момчета!*

*Хопа-тропа, хопа-троп,
няма хлебец, нито боб!*

*Но случи се веднъж един
сърдит и спривав господин.
Той хитроумната игра
веднага, дяволът, разбра,
па като ги подбра
с бастуна —
и Малча, и Крачуна!*

*Наш Малчо страшно заръмжа,
Крачун взе даже да квичи —
дано да му внушат уж страх!
Но онзи бий не на лъжа
и с кожата, търчи
след тях...*

*Наоколо им глъчка, смях...
А ето и един стражар
отнякъде се озова
и ги подгони презглава...*

*Но Малчо фокусник е стар
и чудна мисъл го огря:
внезапно легна на земята,
стражарят спъна се в краката
и като мъртъв се простря...*

*Смях, вик и олелия —
на поразия!
Бре дръжете ги! Кои са тия?
Какви са тези хора?!
Дали не бягат от затвора,
та тичат като бесни?
Във всеки случай, майстори чудесни!*

*Дали стражарят пак ги стига —
ще видиме във третата книга!*

Издание:

Димитър Подвързачов

Приключенията на Крачун и Малчо в София

Илюстрации: Минчо Никифоров

Художник на корицата: Орлин Атанасов

Издателство „Гей-Либрис“, София, 1991

Предпечатна подготовка „Типографика“

с/о Jusautor

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.